ARKEOLOGGRUPPEN AB, RAPPORT 2020:27
ARKEOLOGISK UTREDNING

Olberga

Olberga 1:90
Sura socken
Surahammars kommun
Västmanland

Annica Ramström

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB
Radiatorvägen 11, 702 27 Örebro
Telefon 019-609 04 10
www.arkeologgruppen.se
arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

Översiktskarta över Västmanlands län med platsen för utredningen markerad i rött.

© 2020 Arkeologgruppen AB
Arkeologgruppen rapport 2020:27

Författare	Annica Ramström
Kvalitetsgranskning	Helmut Bergold
Grafisk form	Nina Balknäs
Omslagsfoto	Utredningsområdet mot norr och gravfältet L2003:5237 (Sura 74:1). Fotot taget från söder.
Foto	Arkeologgruppen AB om inte annat anges i figurtexten.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Dnr R50223371_200001

ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2020:27
ARKEOLOGISK UTREDNING

Olberga

Olberga 1:90
Sura socken
Surahammars kommun
Västmanland

Annica Ramström

Lst dnr 431-6606-2019

Tekniska och administrativa uppgifter

Län	Västmanland
Kommun	Surahammar
Landskap	Västmanland
Socken	Sura
Fastighet	Olberga 1:90

Typ av undersökning	Arkeologisk utredning
Länsstyrelsens beslutsdatum	2020-01-31
Länsstyrelsens diarienummer	431-6606-2019
Uppdragsnummer i Fornreg	202000180
Arkeologgruppens projektnummer	P20013

Projektledare	Annica Ramström
Fältpersonal	Annica Ramström och Sabina Larsson

Undersökningstid	mars 2020
Undersökt yta	Cirka 2 500 m²
Inmätningsteknik	RTK-GPS
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH 2000

Arkiv

Arkivmaterial förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Digitalt arkiv

Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd

Inga fynd gjordes.

Innehållsförteckning

Sammanfattning 5
Inledning och bakgrund 5
Syfte och målgrupper 7
Metod och genomförande 7
Resultat 8
Utvärdering av resultaten
i förhållande till undersökningsplanen 8
Referenser 10
Bilagor 11
Bilaga 1. Schakttabell 11

Figur 1. Översiktskarta med den aktuella undersökningsplatsen markerad med svart ring. Skala 1:250 000.

Sammanfattning

I samband med uppförandet av ett nytt bostadshus, garage samt komplementbyggnader inom fastigheten Olberga 1:90, i Surahammars socken, Västmanland, har Arkeologgruppen AB genomfört en arkeologisk utredning etapp 2 inom fastigheten.

Inom undersökningsområdet drogs tio schakt som var mellan åtta och sjutton meter långa och 1,6 meter breda. Samtliga schakt grävdes skiktvis ner till ett djup av 0,25–0,35 meter. Schakten uppvisade en likartad stratigrafi, under ett 0,1 meter tjockt lager av grästorv fanns ett 0,15–0,25 meter tjockt lager av porös siltig lera, vilket i sin tur överlagrade den sterila undergrunden av siltig lera.

Inga arkeologiska iakttagelser såsom anläggningar, lager, konstruktioner eller fynd gjordes på platsen.

Inledning och bakgrund

I samband med uppförandet av ett nytt bostadshus, garage samt komplementbyggnader inom fastigheten Olberga 1:90, i Surahammars socken, Västmanland, har Arkeologgruppen genomfört en arkeologisk utredning etapp 2 inom fastigheten. Utredningen genomfördes i mars 2020 av Annica Ramström och Sabina Larsson. Den arkeologiska utredningen var egeninitierad av Länsstyrelsen i Västmanland, vilka också var beslutande i ärendet.

Utredningsområdet var beläget väster om, och i nära anslutning till, byn Olberga, strax söder om tätorten Surahammar. Den tilltänkta byggytan har i äldre tider nyttjats som åkermark, vilken idag får betecknas som igenlagd. Centralt inom undersökningsområdet fanns ett impediment bestående av större, markfasta, block eller möjligen berg i dagen. Impedimentet hade genom åren använts för att lägga upp sten från åkrarna, dessa stenar bildade inga konstruktioner, såsom till exempel röjningsrösen, utan låg spridda över ytan. Den västra delen av undersökningsområdet sluttar mot Kolbäcksån, medan resterande delar ligger som på en plan platå. Det äldre kartmaterialet (Häradsekonomiska kartan 1901–1911) visar att den västra delen av undersökningsområdet i princip tangerar svämområdet för Kolbäcksån i tider då vattnet varit högt.

Det centrala impedimentet är beläget på en höjd , 61 meter över havet, den västra delen av utredningsområdet är beläget på 57 meter över havet.

Cirka 25 meter nordnordväst om utredningsområdet finns ett gravfält, L2003:5237 (Sura 74:1), bestående av 40 runda stensättningar, varav flera är högliknande. Inom gravfältet finns även en fångstgrop, L2003:5333 (Sura 74:2). Utöver gravfältet är det sparsmakat med kända lämningar och inga arkeologiska insatser är heller gjorda i närområdet.

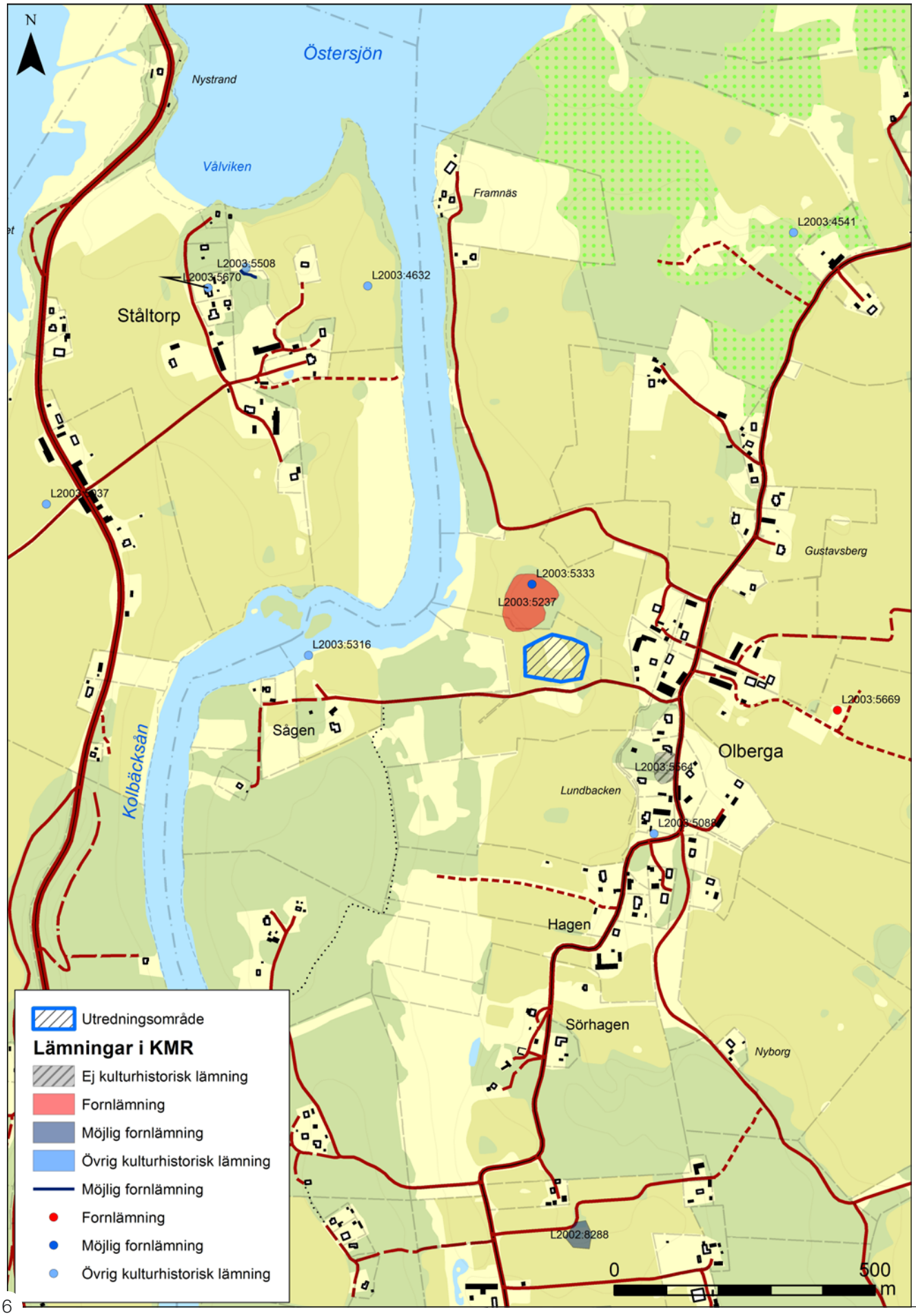

Figur 2. Närområdet kring Olberga med den i texten omnämnda fornlämningen och övriga kulturhistoriska lämningen. Utredningsområdet skrafferat i blått. Skala 1:10 000.

Syfte och målgrupper

Syftet med den arkeologiska utredningen etapp 2 var att ta reda på om fornlämningar skulle beröras av det planerade arbetsföretaget. Utredningen skulle vara av en sådan kvalitet att resultaten kan utgöra underlag för Länsstyrelsens fortsatta tillståndsprövning i ärendet samt kunna utgöra underlag inför eventuellt kommande arkeologiska insatser.

Metod och genomförande

Den arkeologiska utredningen genomfördes med sökschaktsgrävning. Schakten grävdes skiktvis till steril undergrund, mättes in, fotograferades, dokumenterades och lades igen. I några fall undersöktes mörkfärgningar med handverktyg för att avgöra om det rörde sig om arkeologiska lämningar eller inte. Då det snabbt kunde konstateras att det rörde sig om stenlyft, gjordes valet att inte mäta in eller beskriva dessa. Samtliga schakt mätte in i SWEREF 99 TM.

Resultat

Inom undersökningsområdet drogs tio schakt som var mellan åtta och sjutton meter långa och 1,6 meter breda. Samtliga schakt grävdes skiktvis ner till ett djup av 0,25–0,35 meter. De djupare schakten grävdes i den före detta åkermarken, medan de grundare återfinns inom och intill impedimentet. Schakten uppvisade en likartad stratigrafi, under ett 0,1 meter tjockt lager grästorv fanns ett 0,15–0,25 meter tjockt lager porös siltig lera, vilket i sin tur överlagrade den sterila undergrunden av siltig lera. På impedimentet och i söder utgjordes undergrunden även av viss moränsten, vilken bitvis plockats bort vid odling och bildat mörkfärgningar i den annars orörda marken. Utöver stenlyften hittades inga anläggningar, lager, konstruktioner eller fynd som tyder på andra verksamheter än jordbruk under historisk tid förekommit på platsen. Inga ytor inom undersökningsområdet utgör fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning.

Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen

Uppdraget har genomförts utan avvikelser från det syfte som fanns upprättat i Länsstyrelsens förfrågningsunderlag. En avvikelse vad gäller den stipulerade ytan om 325 kvadratmeter som enligt Länsstyrelsens önskemål skulle grävas inom utredningsområdet finns. Sammantaget grävdes schakt till en yta om cirka 200 kvadratmeter. Detta är något mindre än den av Länsstyrelsen önskade yta. Anledningen är att två områden inom utredningsområdet bedömdes som mindre lämpliga som boplatslägen eller annan verksamhet, det lägre liggande partiet i väster som varit sankt samt ett lägre liggande parti i sydost, se figur 3.

Den kostnadsberäkning som upprättades inför den arkeologiska utredningen har följts.

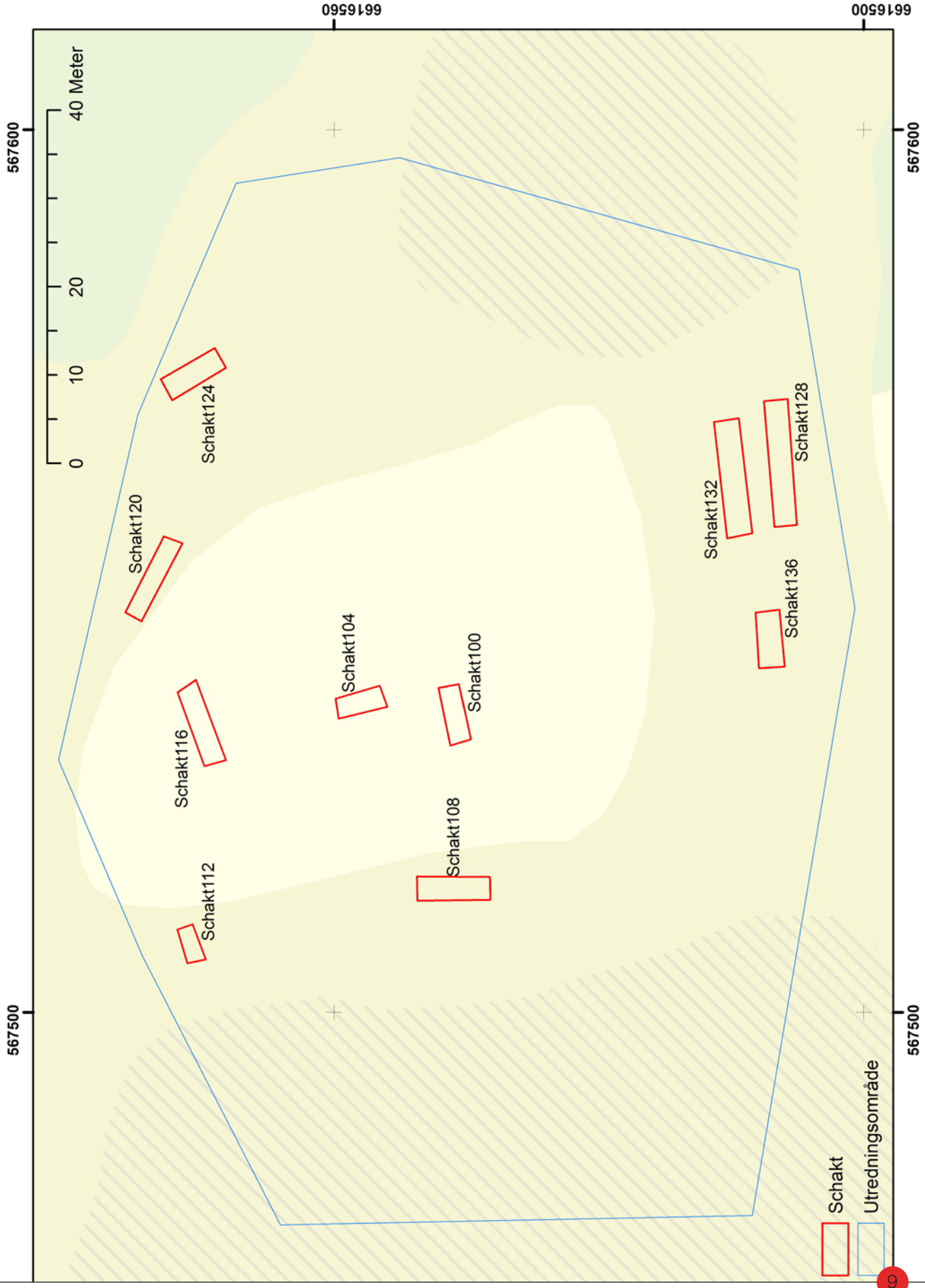

Figur 3. Schaktplan. Skrafferade områden visar sanka eller blöta partier Skala 1:600.

Referenser

Kartor och arkivmaterial

HISTORISKA LANTMÄTERIAKTER
Häradsekonomiska kartan, 1905-11. Rikets allmänna kartverk, akt J112-82-25.

Bilagor

Bilaga 1. Schakttabell

Samtliga schakt grävdes med en skopbredd om 1,6 m om inget annat anges.

Schakt	Längd/m	Djup/m	Beskrivning
100	10	0,25	Under 0,1 meter grästorv fanns ett 0,15 meter tjockt lager med matjord vilket i sin tur överlagrade sen steril undergrund av siltig lera med inslag av moränsten och berg i dagen.
104	10	0,25	Under 0,1 meter grästorv fanns ett 0,15 meter tjockt lager med matjord vilket i sin tur överlagrade sen steril undergrund av siltig lera med inslag av moränsten
108	15	0,25	Under 0,1 meter grästorv fanns ett 0,15 meter tjockt lager med matjord vilket i sin tur överlagrade sen steril undergrund av siltig lera.
112	8	0,25	Under 0,1 meter grästorv fanns ett 0,15 meter tjockt lager med matjord vilket i sin tur överlagrade sen steril undergrund av siltig lera med inslag av moränsten.
116	13	0,35	Under 0,1 meter grästorv fanns ett 0,25 meter tjockt lager med matjord vilket i sin tur överlagrade sen steril undergrund av siltig lera.
120	13	0,35	Under 0,1 meter grästorv fanns ett 0,25 meter tjockt lager med matjord vilket i sin tur överlagrade sen steril undergrund av siltig lera.
124	8	0,3	Under 0,1 meter grästorv fanns ett 0,2 meter tjockt lager med matjord vilket i sin tur överlagrade sen steril undergrund av siltig lera.
128	17	0,3	Under 0,1 meter grästorv fanns ett 0,2 meter tjockt lager med matjord vilket i sin tur överlagrade sen steril undergrund av siltig lera med inslag av moränsten.
132	17	0,3	Under 0,1 meter grästorv fanns ett 0,2meter tjockt lager med matjord vilket i sin tur överlagrade sen steril undergrund av siltig lera med inslag av moränsten.
136	8	0,3	Under 0,1 meter grästorv fanns ett 0,2 meter tjockt lager med matjord vilket i sin tur överlagrade sen steril undergrund av siltig lera med inslag av moränsten.

Arkeologgruppen AB

RAPPORT 2020:27